

NOTAT

Til: Det kongelige justis og beredskapsdepartementet

Fra: Kristiansandsregionen brann og Redning IKS

Saksbehandler:
JR

Dato:
11. februar 2014

HØRINGSUTTALELSE TIL RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE SOM HAR VURDERT BRANN- OG REDNINGSVESENETS ORGANISERING OG RESSURSBRUK.

Det vises til oversendt brev fra Justis- og beredskapsdepartementet, hvor rapport fra en arbeidsgruppe som har vurdert brann- og redningsvesenets organisering og ressursbruk (Brannstudien) sendes på høring.

Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet har gitt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i oppgave å lede en arbeidsgruppe som skulle se på brann- og redningsvesenets organisering og ressurser. Arbeidsgruppens rapport er et solid håndverk og speiler beredskaps-Norge på en god og detaljert måte. Fremtidige utfordringer og behov på brann- og redningsområdet er tydelig forankret inn mot mandatet som knyttes til de nasjonale målene som fremkommer av St.meld. nr. 35 om brann sikkerhet.

Kristiansand-regionens uttalelse baseres på de erfaringer regionen har ifm etableringen av Kristiansandsregionen brann og redning IKS (KBR) i 2009. Dvs. 5 års drift av en interkommunal brann- og redningsetat innenfor et naturlig bo- og arbeidsmarked med 130 000 innbyggere. Erfaringene så langt er at samarbeidet har gitt gode ringvirkninger relatert til samfunnsoppdraget, samt god dynamikk mellom eierkommunene og KBR.

Situasjonen i Agder (Aust og Vest) er preget av å være langt fremme mht. etablert samarbeid på brann- og redningsområdet, dette på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Av totalt 30 kommuner er det bare 3 kommuner som ikke inngår i etablerte samarbeidsløsninger.

- Østre Agder brannvesen (7 kommuner)
- Kristiansandsregionen brann og redning IKS (6 kommuner, to fylker)
- Setesdalen brannvesen IKS (5 kommuner)
- Brannvesenet Sør IKS (9 kommuner)
- 3 mindre rene kommunale brannvesen (Grimstad, Flekkefjord og Sirdal)

Det er vanskelig å se Brannstudien isolert, uten et en kommer inn på de andre pågående diskusjoner mht. dimensjonering og grenser i beredskaps-Norge.

Forhold som vurderes som betydningsfulle opp mot studiens mandat

Rapporten avslutter med å peke på spesifikke områder identifisert gjennom studien med behov for endring/utredning. Dette knyttes bl.a. til at beredskaps-Norge fremstår som både forvaltningsmessig og faglig fragmentert. Koordinert styring av de endringer/utredninger som må foretas er av stor betydning for å få ut effekter av det skisserte endringsbehovet for

brann- og redningsetaten. Det er av den grunn svært viktig at dette får et påtrykk i det videre arbeid for å følge opp studiens intensjoner.

Risiko og sårbarhet

Den største svakheten i modell 1 knyttes til at fylkesgrensene ikke speiler naturlige risiko- og sårbarhetsgrenser i samfunnet. Naturlige bo- og arbeidsmarked skilles ikke i dag av fylkesgrenser. Det samme gjelder naturlige beredskaps-akser. Fylkesmodellen vil gi unaturlige grenser i beredskapssammenheng, noe som er en vesentlig faktor som må tas i betraktning når fremtidens brann- og redningsetater skal utformes.

Kristiansandsregionen er et tydelig eksempel på samarbeidsordninger som knyttes til helt andre relasjoner enn fylkesgrensa. Fundamentet for etableringen av KBR i 2009 er spesifikt knyttet til erkjennelsen om et felles bo- og arbeidsmarked, samt sammenfallende risiko- og sårbarhetsfellesskap innenfor regionen.

Robust enhet

Ser man på modellene som er vurdert vil det for mange av dagens fylker være sammenfall mellom modell 1. og 2, noe studien også bemerker. Ut fra dette kan man si at studien kun har vurdert to ulike modeller, og at det er et uforholdsmessig stort gap mellom disse modellene.

Gjennom studien burde man helt klart foretatt en grundig vurdering av hva en "robust nok enhet" er. Rapporten peker kun på at modell 3 i mange sammenhenger ikke er det.

Forskjellene som fremkommer når man ser landet under ett gir vesentlige utfordringer relatert til fysisk avstand mellom eierkommunene og brann- og redningsetatens ledelse, og mellom brann- og redningsetatens ledelse og lokal beredskap. Dette gir administrative utfordringer med store variasjoner sett ut fra dagens fylkesgrenser.

Brukes erfaringene fra Agder gir det et godt grunnlag for å si noe om robusthet mht. å møte fremtidens utfordringer på brann og redningsområdet. Flexibilitet og samarbeid på tvers av etablerte beredskapsgrenser er en faktor som er av vesentlig betydning mht. robusthet. Erfaringer fra etablert samarbeid, risiko og sårbarhetsvurderinger og fysiske avstander gir grunnlag for å si at brann- og rednings-Agder bør kunne rettes inn mot en tredelt struktur.

Det må gjennomføres en faglig vurdering/analyse relatert til begrepet "robust nok", som eierne (kommunene) kan ta stilling til når fremtidig struktur skal vedtas. I dette ligger det at en modell 2 med noe flexibilitet, vil kunne gi de beste løsningene sett opp mot fortsatt demokrati, styring og kontroll, og i lys av naturlige avgrensninger beskrevet under punktet Risiko og sårbarhet.

Demokrati, styring og kontroll.

Dagens kommuner har et bredt samarbeid på mange områder, ofte knyttet opp mot et felles bo- og arbeidsmarked. Dette er ofte sammenfallende med et risiko- og sårbarhetsfellesskap. Slike faktorer er viktige når fremtidig struktur på brann- og redningsområdet skal forankres for ivaretagelse av demokrati, styring og kontroll.

Langt på vei antyder Brannstudien at demokrati, styring og kontroll innforstått med "fortsatt kommunal oppgave" blir tapt på veien når man legger til grunn at størst er best, ikke minst sett i lys av antall kommuner på landsbasis.

Dette gjør det nærliggende å trekke frem spørsmålet på om dette fortsatt skal eller bør være en kommunal oppgave. Anbefalt modell 1 "kan medvirke til å tvinge" kommuner til samarbeid som i utgangspunktet ikke syntes naturlig.

Pilotprosjekt

Arbeidsgruppen i Brannstudien anbefaler at modell 1 prøves ut gjennom et pilotprosjekt. Behovet for et pilotprosjekt syntes ikke å være til stede. Dette signaliseres fra flere ledere innenfor fagområdet. Dette begrunnes ut fra de siste års erfaringer fra etableringer av interkommunale brann- og redningsetater.

Det er viktigere at det settes av tid til å se organiseringen av brann- og redningsetaten i et større perspektiv og ikke minst opp mot andre pågående prosesser i det nasjonale beredskapsbildet. Både politi, statlige forsterkningsressurser, helse og nødnummerdebatten er eksempler på prosesser som sammenfaller med brann- og redningsstudien. Dette sammen med områdene som brannstudien selv påpeker med behov for endring/utredning vil klart kunne gi synergier og forsterket effekt på endelig resultat.

Konklusjon:

Det er en erkjennelse at brann- og redningstjenesten i Norge må forberede seg for fremtiden. Brannstudien er et viktig og nødvendig første skritt i retning av større og mer robuste enheter. Hovedkategoriene, er forhold av betydning når fremtidens brann- og redningsetat skal utvikles.

Kristiansandsregionen vurderes dimensjoneringsmessig å være rettet inn mot fremtiden, samtidig som man ser at enkelte "naboer" ikke har tilstrekkelig robusthet slik studien påpeker.

Fremtidens "Brann- og redning på Agder" bør med bakgrunn i beskrevne forhold kunne deles inn i tre brann- og redningsetater. Naturlig inndeling knyttes til naturlige geografiske skiller, og som er sammenfallende med risiko og sårbarhet, og beredskapsakser.

Dvs. at man anbefaler å legge til grunn en tilpasset modell 2, med faglig forankring av hva som er "robust nok" i et fremtidsperspektiv. Dette bør og være overførbart til andre deler av landet, slik at dagens 295 brann- og redningsvesen kan reduseres til 35 – 40 brann- og redningsetater.

Dette vil og på en bedre måte kunne ivareta en viss forankring mot kommunalt eierskap, der demokrati, styring og kontroll kan ivaretas. Det gir og en gevinst i å se risiko og sårbarhet i et regionalt perspektiv. Full effekt av strukturendring innenfor brann- og redningsområdet oppnås først når dette sees i sammenheng med, og koordineres med andre pågående prosesser innenfor beredskaps-Norge.

Kristiansand 18. februar 2014.

Kim Høyer Holum
Styreleder

Jan Røilid
Brannsjef